AKUSTIKA STIHA

Napisana pesma, kao ukupna metrička kompozicija sastoji se od stihova. A sam stih označava sintatičku, ritmičku i zvukovnu celinu – sročen na osnovama prirodnog, ljudskog govora, kroz koji autor pesme dodaje i svoj autentični ritam. Stihotvorac, iz ličnog prenesa duše – vrši transfer stihova pesme na papir, koji jeste preteča budućeg ukupnog konstrukta napisanog pesničkog dela.

U kreiranoj pesmi – kroz njenu formu, stihotvorac joj daje dodatno značenje poretkom reči i zvukovnu organizaciju. Psihološki profil vlastitog sopstva određuje prihvat harmonije iz prenesa pesnikove duše, koji je našao svoj put kroz forme blankversa ili rimovanih stihova. Da li se opredelio za: anagogiju, anaforu, epiforu, sonete, sonetne vence, ljubavnu, patriotsku ili dečiju poeziju. Ili pak za haiku (haikai) kao pesnik haiđin – stihotvorac najkraćih stihova na svetu, čiji stil vuče korene sa Dalekog istoka.

E, sada će sa pravom znatiželjni postaviti pitanje: Ali, kako to da stihovi mogu (ili ne mogu) biti akustični. Šta je zapravo *akustika stiha*, odnosno – kako je jedna pesma akustična?

Tačno je da je odrednica *akustika* iz miljea grane fizike, koja se bavi izučavanjem zvukova i nastankom i prostiranjem zvuka u raznim sredinama, kao i opisom zvuka, osobinama i prijemom, i ona je podeljena na opštu i primenjenu akustiku. Savremenoj ili primenjenoj akustici pripadaju grane: fiziološka, atmosferska, elektroakustika, hidroakustika, arhitektonska i muzička akustika.

Poslednja iz ove grupe *muzička akustika*, koja je u prisnom dodiru sa *akustikom stiha*, jeste i predmet ovog eseja. Muzička akustika proučava različite osobine zvukova i muzičkih tonova na osnovu opšte akustike i sposobnošću svojstava organa sluha, ali bavi se i važnom teorijom muzičkih instrumenata. Razni instrumenti u korelaciji sa napisanim stihovima – čine jednu kompoziciju, koju neki interpretator otpeva, ili je sam stihotvorac recituje, ali i u prvom i u drugom slučaju – uz pratnju nekog instrumenta.

Po etimološkom rečniku, sam pojam akustika vodi poreklo iz grčkog jezika (akustikos) slušam, slušati, čujni, čuti... Na početku ovog eseja je rečeno da je sama pesnička tvorevina nastala iz dubine pesnikove duše, i uz nezadrživ prenes iz njega kročila na hartiju. Napisana pesma, kao respiratorna čarobna tvorevina može da se interpretira sa izvođenjem uz određeni instrument (čujna), ili kao

(nema forma) koju sam pesnik čita javno pred svojom publikom. U oba slučaja, pojavljuje se fenomen zvani *akustika stiha.* U prvom slučaju interpretatora pesme prate muzičari na svojim različitim instrumentima. Ako je pesma zabavnog karaktera išlo se uz uobičajene popularne instrumente: električne solo, bas i ritam gitare uz bubnjeve („Crveni koralji“ – 1963), da bi se potom uključili i muzičari na klavijaturama: „Korni-grupa“, „Indeksi“, „Novi fosili“ itd.

Kvalitetnu *akustiku stiha*, predstavljali su Arsen Dedić (vrsni tekstovi pesama otpevanih uz klavir), Jadranka Stojaković i Ibrica Jusić, uz pratnju svojih akustičnih klasičnih gitara sa rezonatorom, gde je skladan spoj glasa pevača i žica klasične gitare stvarao harmoničan i prijatan senzibilitet otpevanih pesama.

Izvod iz objavljenih zbirki pesama (koje se čitaju)

Ova književna pesnička dela, iza kojih su sa svojim recenzijama stale ugledne ličnosti: arhimandrit Teodor (Suvajdžić), duhovni otac manastira Ravanica, igumanija Anastasija (Popović), akademik prof. dr Mihailo Bajić i prof. dr Radovan Čokorilo, profesori emeritusi sa naučnih katedri Univerziteta u Novom Sadu – sadrže ukupno preko hiljadu pesama napisanih u različitim književnim formama (za čitanje) ili recitovanje uz klasične zvuke gitare (akustiku), a ova pesnička dela kao književna poezija sa svojom ekspresijom,

što sve skupa pruža estetski doživljaj, uz pokretanja emocija kod onih koji ih čitaju ili slušaju na pesničkim večerima. Sama intonacija i izvođenje uzročno su povezani i sa interpretacijom samog čitača (njihovog stihotvorca) ili glumaca npr. Srpskog narodnog pozorišta, koji školovanim glasom uz pravilne stajanke – doprinose dobroj temporalnoj reakciji tj. koncentraciji prisutnog gledališa.

Stihovi zbirke pesama, koje se pevaju
„ZBIRKA PESAMA SA REFRENOM“
(tekstovi za kompozicije narodne i zabavne muzike)

Ovde stihovi dopunjuju muziku, a zvuk instrumenata – uz dobre glasovite kvalitete interpretatora – dopunjuje same pesme, koje moraju imati rime (prijatne zvončiće) sa obavezim refrenima. Ovde je dominantna *akustika stiha*, dakle vokalna interpretacija pesme, uz koju ide muzička pratnja. Međutim, ukupan kvalitet i analiza otpevane pesme (bez obzira na odličnu muzičku pratnju) i te kako zavisi od napisanog teksta njenog stihotvorca. O temi, koja obrađuje analognu oblast – može se pročitati u eseju: *“Pesma se stvara iz glave, iz srca, i iz prenesa pesničke duše”.*

Dr Milivoje Došenović
književnik i pesnik
Novi Sad, 2025.